

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย

อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ทิตยศรา การบรรจง¹, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์²

¹สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารงานตำรวจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

E-mail : S59123450049.@ssru.ac.th¹, Boonwat.sa@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จำนวน 398 คน โดยการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรทายามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าที (T-test) ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่จะทดสอบด้วยวิธีของ LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสภาพแวดล้อม รองลงมาคือด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านการทำหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชนที่ดี ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการบริหาร

2) ประชาชนที่มี เพศและสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี อายุระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การพัฒนา, ชุมชน, เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมไปถึงประเทศชาติ ให้ไปในทิศทางที่เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ซึ่งการพัฒนาชุมชนจึงเป็นกระบวนการที่ทางรัฐบาลต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันประชาชนยังขาดความมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เกิดจากปัญหาในด้านการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเกิดจากสาเหตุ ที่ประชาชนมีความคิดว่า ทุกอย่างเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ถ้าตนไม่ทำ ก็ไม่ได้เกิดปัญหาอะไรขึ้น และประชาชนเพิกเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ไม่ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือในการแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะที่เป็นวัตถุ ไม่มีการซ่อมแซมใดๆ เพราะถือว่าตนไม่ใช่เจ้าของ รัฐบาลจึงต้องหาวิธีเพื่อที่จะให้ประชาชนให้ความร่วมมือมากขึ้น โดยที่ประชาชนเป็นผู้รับรู้ สนับสนุนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นหลัก รัฐบาลจึงเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนมากยิ่งขึ้นในทุกด้าน เพื่อที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงปัญหาภายในชุมชน รวมไปถึงการตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็น รู้วิธีการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆภายในชุมชนอีกด้วย

ปัจจุบันประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นเขตเทศบาลที่มีประชาชนหนาแน่น ซึ่งปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนนั้น ส่วนใหญ่เป็น เด็ก เยาวชน วัยทำงาน ที่ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง ข้าราชการ สาเหตุหลักส่วนใหญ่ที่ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือเนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายจำนวนมากเป็นคนนอกพื้นที่ จึงไม่ให้ความสำคัญกับพื้นที่ที่อยู่อาศัย โดยไม่ได้สนใจในการมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชน สนใจทุ่มเทกับการหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เขตเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายไม่ได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการทราบว่าประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ให้ความร่วมมือมากน้อยเพียงใด และประชาชนให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างไร

ดังนั้น จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง “ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ ” เพื่อที่จะนำไปพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายให้มีส่วนร่วมในการพัฒนามากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมมติฐานของการวิจัย

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

1) แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

วรรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ (2539 :12 อ้างถึงในวิชาญ หงส์นฤชัย, 2549 :17) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนไม่ว่าปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน โดยการร่วมกันคิด ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมในการติดตามและประเมินผล

บุญสม เศรษฐโอฬารกิจ(2550 :12 อ้างถึงในนงลักษณ์ ธรรมบำรุง, 2555 : 14)กล่าวสรุปว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญ คือ เป็นการสร้างความอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการจัดการที่ดี ซึ่งนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่สมาชิกในชุมชนต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชน และลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นมีความสำคัญที่จะนำสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

1.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

วิโรจน์ รูปดี (2547 อ้างถึงในวรารภรณ์ พรหมแก้ว, 2556 : 17) กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้

1. ความเกรงผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า
2. ความต้องการเป็นกลุ่มบวก
3. ความเชื่อในตัวผู้นำ
4. ความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
5. การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน
6. การยอมรับแบบอย่าง
7. ความไม่พอใจสภาพแวดล้อม
8. การยอมรับในอำนาจรัฐ
9. ฐานะเศรษฐกิจ

1.2 ปัญหา อุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชน

วรรัต ลัยนันท์ (อ้างถึงในจิรพล สนธิคุณ, 2554 :30) กล่าวถึง สาเหตุของความขัดแย้งจากการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. มีค่านิยมแตกต่างกัน
2. จุดมุ่งหมายของตนไม่ตรงกัน
3. ความคิดเห็นไม่ตรงกัน
4. เป้าประสงค์ไม่เหมือนกัน
5. มีความจำกัดของทรัพยากร

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

6. เกิดความเปลี่ยนแปลงในองค์กร

1.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen and Uphoff (1980 อ้างถึงในวิชญ์ หยกจินดา, 2557 :10–11) เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมเป็น 4 แบบ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุด คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้องการตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงานการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคม

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มได้

2) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

สนธยา พลศรี (2545 อ้างถึงในพรณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ, 2560 :30) ได้กล่าวถึง “การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้มีคุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม ”

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 34 อ้างถึงในนงลักษณ์ ธรรมบำรุง, 2555 :23) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่า “ ความเพียรพยายามร่วมกันของประชาชนเพื่อปรับปรุงความสามารถของประชาชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมการกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง และการผนึกกระตมความเพียรพยายามในการกระทำกิจกรรมทั้งปวงของประชาชน ”

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (ม.ป.ป. อ้างในไพศาล วงษ์อารี, 2522 :24,อ้างถึงในพรณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ, 2560 :30) ได้กล่าวถึงการพัฒนาคือต้องมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นก่อนที่จะมีการพัฒนาตามมาจะต้องมีสิ่งอื่นหรือลักษณะอื่นเข้ามาผสมผสานจึงจะเรียกรูปแบบการเปลี่ยนแปลงนั้นว่าการพัฒนา ลักษณะที่เพิ่มเข้ามานั้นที่สำคัญคือ ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

กรมการพัฒนาชุมชน (อ้างถึงในจิรพล สนธิคุณ, 2554 :45) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาชุมชน คือ การพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการช่วยตนเอง เพื่อนบ้านและชุมชน ให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการร่วมมือกันระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เป็นวิธีการที่นำเอาบริการของรัฐบาลผนวกเข้ากับความต้องการของประชาชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

2.1 หลักการ วิธีการและกระบวนการพัฒนาชุมชน

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ไพศาล สรรสรวิสุทธิ (2550 อ้างถึงในพรหมเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ, 2560 :30–31) ได้กล่าว
หลักการ วิธีการและกระบวนการพัฒนาชุมชนไว้ดังนี้

1. ทุกคนในชุมชนต้องให้ความร่วมมือให้เกิดประโยชน์ได้ มากที่สุดในการสร้างความเจริญให้
ท้องถิ่นนั้นดีขึ้น

2. ทุกคนในชุมชนควรจะได้รับ การส่งเสริมให้ได้เข้าร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติต่างๆ
ตามโครงการพัฒนาชุมชน

3. ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนโดยเสรี เพื่อจะได้รับความคิดเห็น
ต่างๆตลอดจนความต้องการของผู้คนในท้องถิ่น

4. ผู้นำชุมชนควรที่จะได้รับการเปลี่ยนตัวกันบ้างตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและจะต้องมี
การเตรียมบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชนไว้หลาย ๆ คน

5. พึงให้การศึกษแก่คนในชุมชนอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

6. หากจะต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์การนั้นจะต้องสามารถทำหน้าที่ได้อย่างดีไม่ใช่
ว่าจัดตั้งหน่วยงานนั้นขึ้นเพื่อแสดงผลของการพัฒนาชุมชน

7. การปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติต่างๆ ควรให้เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย เพื่อให้ผู้คนใน
ท้องถิ่นได้รับรู้และเข้าใจวิธีการต่างๆ ของระบบนี้ได้ถูกต้อง

วิธีการพัฒนาชุมชน

1. เกี่ยวกับด้านเสนอคำแนะนำของชาวบ้านในการพัฒนา หมายถึง การแก้ไขปรับปรุงปัญหาหาก
ชุมชนท้องถิ่นนั้นมีจารีตประเพณีที่กีดกัน การพัฒนาก็ดำเนินไปไม่ได้ ต้องให้การศึกษาให้คนในท้องถิ่นรู้เข้าใจ
และยอมรับว่ามีปัญหาอะไรบ้าง มีวิธีการแก้ไขอย่างไร จากนั้นจะได้วางโครงการปฏิบัติงานต่อไป

2. เกี่ยวกับด้านผู้มีอาชีพที่จะเป็นผู้นำของชุมชน ช่วยเหลืออย่างมีส่วนร่วม ในทางการพัฒนาชุมชนให้
สามารถดำเนินไปได้ ผู้นำต้องให้ประสบการณ์เป็นการเรียนรู้แก่คนในชุมชนมากกว่าเป็นผู้วางแผน ไม่เพ่งเล็ง
หนักไปทางสร้างสะพาน ขุดบ่อ จัดระเบียบสังคม แต่ต้องให้คนในชุมชนรู้ตัวหรือเกิดความเข้าใจว่าเขามีหน้าที่
และความสำคัญที่จะต้องเข้าร่วมมืออย่างจริงจังในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

3. เกี่ยวกับด้านนักสำรวจ นักวิจัย ค้นหาวิธีการต่างๆ ที่จะให้เข้าใจกระบวนการในการศึกษาแก่ผู้นำ
ชุมชน

กระบวนการพัฒนาชุมชน

ขั้นที่ 1 ประชุม ปรีกษาหรือหารือร่วมกันตามแนวทางที่ได้จัดวางไว้ เป็นการปรึกษาเกี่ยวกับความ
จำเป็นของสมาชิกในชุมชนจะรู้ว่ามื่ออะไรที่มีความต้องการบ้าง คนในชุมชนมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน
จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือตนเอง

ขั้นที่ 2 วางแผนไว้อย่างเป็นระเบียบสำหรับงานที่คนในชุมชนตกลงเลือก สิ่งสำคัญต้องรู้งานนั้น ต้อง
อยู่ในลักษณะที่ช่วยตัวเองได้

ขั้นที่ 3 การสนับสนุนให้ คนในชุมชนทำประโยชน์ให้ได้มากที่สุดตามที่แต่ละคนจะสามารถทำได้

ขั้นที่ 4 สร้างความปรารถนาและความตกลงใจในสิ่งที่จะดำเนินการ เพื่อปรับปรุงของชุมชนต่อไป ให้
เกิดขึ้นในจิตใจของคนในชุมชนแห่งนั้น ผู้คนที่เข้าร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนโดยแท้จริงนั้นจะเข้าใจและรู้ได้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ว่ามีการปรับปรุงอย่างอื่นจะต้องทำอีก ผู้ที่มีส่วนช่วยยอมภาคภูมิใจในผลสำเร็จของงาน ถ้าไม่มีกระบวนการพัฒนานี้ขึ้นการพัฒนาย่อมไม่มีผล

2.2 ประโยชน์ของการพัฒนาชุมชน

พัฒน์ บุญยรัตนพันธ์ (2517 :1-2 อ้างถึงในนงลักษณ์ ธรรมบำรุง, 2555 :27) ได้กล่าวถึงหลักปรัชญามูลฐานของงานพัฒนาชุมชน ไว้ดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีความสำคัญและมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนกัน จึงมีสิทธิอันพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม และอย่างบุคคลมีเกียรติในฐานะที่เป็นมนุษย์ปุถุชนอันหนึ่ง
2. บุคคลแต่ละคนย่อมมีสิทธิและสามารถที่กำหนดวิถีการดำรงชีวิตของตนไปในทิศทางที่ตนต้องการ
3. บุคคลแต่ละคนถ้าหากมีโอกาสแล้ว ย่อมมีความสามารถที่เรียนรู้เปลี่ยนแปลงทักษะ ประพฤติปฏิบัติและพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นได้
4. มนุษย์ทุกคนมีพลังในเรื่องความริเริ่มความเป็นผู้นำและความคิดใหม่ๆ ซึ่งซ่อนเร้นอยู่และพลังความสามารถเหล่านี้สามารถเจริญเติบโต และนำออกมาใช้ได้ ถ้าพลังที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ได้รับการพัฒนา
5. การพัฒนาพลังและขีดความสามารถของชุมชนในทุกด้านเป็นที่พึงปรารถนาและมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของบุคคล ชุมชน และรัฐ

3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิรพล สนธิคุณ (2554) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมทั้ง 4 ด้านมีค่าแปลผลในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชน ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยรวมทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สัญญา ภูอาจตัน (2558) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนที่ตอบสอบถามมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับปานกลางรองลงมาคือ ด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับต่ำสุด เป็นต้น 2) ผลการเปรียบเทียบพบว่าประชาชนที่มีเพศ และระยะเวลาที่ทำงานพักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครแหลมฉบังต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลนครแหลมฉบังโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลนครแหลมฉบังโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สุภชัย สอนสุภาพ (2556) ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เภา อำเภอบางบาล จังหวัดมณฑลอุดร โดยรวม 4 ด้าน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบโครงสร้างและสาธารณูปโภค มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลางและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการอนุรักษ์ มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชน ที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มี อาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

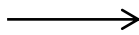
จากการศึกษากรอบแนวคิดผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดของ วิชาญ หงส์นฤชัย (2549) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. อาชีพ
5. สถานภาพสมรส
6. รายได้ต่อเดือน
7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอบางบาล จังหวัดสมุทรปราการ
1. ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสภาพแวดล้อม
 2. ด้านการบริหาร
 3. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
 4. ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
 5. ด้านการทำหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชนที่ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอบางบาล จังหวัดสมุทรปราการ ” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชาชนที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอบางบาล จังหวัดสมุทรปราการ จำนวนทั้งสิ้น 73,805 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้มีได้ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมารวบรวมวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับบรรยายข้อมูล Least Significant ปัจจัยส่วนบุคคล และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (T-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่จะทดสอบด้วยวิธีการของ LSD (Difference)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 มีอายุ 21 – 30 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9 มีสถานภาพโสด จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 218 คิดเป็นร้อยละ 54.8 และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 3.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ลำดับแรก คือ ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$) รองลงมา คือ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) ด้านการทำหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชนที่ดี อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$) และน้อยที่สุด คือด้านการบริหาร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมทุกด้าน

การพัฒนาชุมชน	ระดับการมีส่วนร่วม			
	\bar{X}	(S.D.)	แปรผล	ลำดับ
1.ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสภาพแวดล้อม	3.47	0.753	มาก	1
2. ด้านการบริหาร	2.90	1.086	ปานกลาง	5
3.ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.36	0.94	ปานกลาง	2
4.ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	3.13	1.058	ปานกลาง	4
5.ด้านการทำหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชนที่ดี	3.29	0.999	ปานกลาง	3
รวม	3.21	0.851	ปานกลาง	

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(1) จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .555 แสดงว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

(2) จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .008 แสดงว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .002 แสดงว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(4) จำแนกตามอาชีพ พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .000 แสดงว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

(5) จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .065 แสดงว่าประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig.มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

(6) จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .013 แสดงว่าประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ไม่แตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. มากกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

(7) จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน พบว่า ค่า Sig. ในภาพรวมเท่ากับ .008 แสดงว่าประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ไม่แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
5. ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ไม่แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
6. ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ไม่แตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
7. ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย แตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนบางส่วนไม่ค่อยให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชนมากนัก เนื่องจากคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง แต่เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ แต่ประชาชนบางส่วนนั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนดี อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในส่วนนั้นให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน อาจส่งผลกระทบต่อตนเอง เนื่องจากคิดว่าเป็นที่อยู่อาศัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ **นางลักษณ์ ธรรมบำรุง (2555)** ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลบ้านเขี้ยวหลาน ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **จิรพล สนธิคุณ (2554)** ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เนื่องจากชุมชนพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลช่างเคิ่งมีรูปแบบลักษณะชนบท มีพื้นที่กว้างขวาง แบ่งเป็นหมู่บ้านต่างๆหลายหมู่บ้าน ซึ่งบางหมู่บ้านมีความห่างไกลกันทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมีน้อย ประกอบกับประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งต้องใช้เวลาในแต่ละวันทุ่มเทกับการดูแลพืชสวนส่งผลให้ประชาชนมีเวลาพบปะกันน้อย แต่ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการให้ชุมชนได้รับการพัฒนาเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจึงหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนเสมอถ้ามีโอกาส

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. **ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสภาพแวดล้อม** การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ ประชาชนส่วนใหญ่จึงเข้ามาร่วมกันแก้ไขปัญหาและร่วมกันดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **บุญสม เศรษฐโอราหกิจ (2550)** กล่าวสรุปว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญ คือ เป็นการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการจัดการที่ดี ซึ่งนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่สมาชิกในชุมชนต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชน และลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งมีส่วนร่วมนั้นมีความสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

สุขชัย สอนสุภาพ ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา ยังไม่มีแม่บท และการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแต่อย่างใด ประชาชนส่วนใหญ่ ทั้งขยะมูลฝอยตามภาษาขณะที่จัดหามาเองในครัวเรือน บางครัวเรือนไม่มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอย จะใช้วิธีการเก็บใส่ถุงรวมกับขยะประเภทอื่นๆ แล้วนำไปทิ้ง แต่บางครัวเรือนนำไปทิ้งตามที่สาธารณะ ริมทางเดิน ใต้ต้นไม้ และในลำห้วย เกิดปัญหากลิ่นเหม็นของกองขยะปัญหาแมลงวันและสัตว์นาโรคชนิดต่างๆ การคัดแยกขยะก่อนทิ้งยังไม่เป็นระบบทำให้เกิดการปนเปื้อนไม่สามารถแยกวัสดุกลับมาใช้ใหม่หรือได้แต่คุณภาพต่ำ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน คัดแยกขยะไม่พอเพียงและไม่ต่อเนื่อง ไม่มีกฎระเบียบที่รองรับการดำเนินงาน เนื่องจากประชาชนยังให้ความร่วมมือน้อยและยังไม่เข้าใจในการนำขยะไปใช้ประโยชน์ในชุมชนที่ถูกหลักวิชาการ

2. ด้านการบริหาร การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในการทำงานของผู้นำและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง จึงส่งผลให้ประชาชนนั้นอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานกับผู้นำและคณะกรรมการด้วย ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนด้านการบริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **Cohen and Uphoff (1980 อ้างถึงในวิชญ์ หยกจินดา, 2557 :10-11)** เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมเป็น 4 แบบ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้นประการแรกสุด คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 2.การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงานการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคม 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มได้ไม่สอดคล้องกับวิจัยอื่น

3. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ทางชุมชนจัดขึ้น ส่วนการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานรัฐนั้นไม่ทั่วถึงในชุมชน ทำให้ประชาชนไม่ทราบว่าควรจะไปช่วยเหลือหรือมีส่วนร่วมในส่วนไหนของงานที่ชุมชนจัดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุขชัย สอนสุภาพ** ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัย ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์ โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านการรักษาดูแลและพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนส่วนใหญ่สามารถได้รับ

ผลกระทบจากสาธารณูปโภคที่เกิดความเสียหายโดยตรง เช่น ไฟฟ้า ประปา ประชาชนส่วนน้อยอาจจะคิดว่าตนเองไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขเท่านั้น จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สัญญา ภูอาจตัน (2558)** ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะประชาชนมีส่วนร่วมน้อย ในการรับทราบการประเมินผลในโครงการ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การติดตามผลการซ่อมแซมถนนหรือระบบระบายน้ำในชุมชน การรับฟังแผนงานหรือยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

5. ด้านการทำหน้าที่เป็นตัวแทนชุมชนที่ดี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนช่วยกันคอยสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยของชุมชน เมื่อเกิดเหตุการณ์ผิดปกติก็จะคอยแจ้งคณะกรรมการชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจและมีการรณรงค์การป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น

2. ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน สามารถสังเกตเห็นถึงสาเหตุที่ทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ไม่ให้ความสำคัญและขาดความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเหมือนกัน ดังนั้นจึงทำให้ประชาชนที่มีสถานะโสด สมรส หม้าย เข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายไม่แตกต่างกัน และประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าขาดความรู้ความเข้าใจในปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ของประชาชนมีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกันนั้นไม่เหมือนกัน ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาชุมชนที่จะส่งผลทำให้ชุมชนมีความก้าวหน้ามากขึ้น จึงทำให้ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพรายแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทานตะวัน อินทร์จันทร์ ได้เสนอว่า มีบุคคล 4 ฝ่าย ที่มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชนบท ประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ยังมีปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม เช่น ชั้นทางสังคม ศาสนา อาชีพ รายได้และทรัพย์สิน ระยะเวลาในท้องถิ่น และระยะที่อยู่ในโครงการ พื้นที่ดินถือครองและสถานภาพการทำงาน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของประยูร ศรีประสาธน์ ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมมีด้วยกัน 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลอุปสรรค

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ประชาชนควรให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนของตนเองมากขึ้นยิ่งขึ้น
2. ประชาชนควรพัฒนาความรู้ความสามารถ ในการพัฒนาชุมชนให้มากยิ่งขึ้น
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ควรร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน”
2. ควรมีการศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนร่วมกัน ”
3. ควรมีข้อเสนอแนะในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจากอาจารย์บุญวัฒน์ สว่างวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัย โดยการให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและความเอาใจใส่อย่างมาก และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ทุกท่านที่ให้ความกรุณาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน เพื่อนนิสิตทุกคนที่คอยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำมาตลอด และขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัย ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา คุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องตอบแทนพระคุณบิดา มารดา ที่อบรมสั่งสอน ให้ความรัก ความเมตตาแก่ผู้วิจัย ให้มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตและหน้าที่การงานในปัจจุบันและอนาคต

เอกสารอ้างอิง

จิรพล สนธิคุณ. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่, ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

นงลักษณ์ ธรรมบำรุง. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลบ้านเขี้ยวหลาน ตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การประชุมวิชาการระดับชาติ “การเรียนรู้ด้านมนุษยศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์” ครั้งที่ 3

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2562

- วิษณุ หยกจินดา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่างตำบลทับไทร อำเภอน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชาญ หงส์นฤชัย. (2549). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนพื้นที่เขตดุสิตกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาชุมชนสวนอ้อย แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วรารณ พรหมแก้ว. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลยางค้อม อำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช, รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- สุภชัย สอนสุภาพ. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอนายม จังหวัดแม่ฮ่องสอน, รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุวิทย์ จันทร์แก้ว. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.